

כל המתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנא' (תהלים כז) *קוה אל ה' וגו'. והשומע מפי שליח צבור כשחוזר אותה חייב לענות אמן על כל ברכה ולכוין את לבו לידע על איזו ברכה עונה אמן ויטול בזה שכרו כפול. כמו שאמרו בסוף מס' נזיר דף ס"ו תניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך (פי' אמן עולה חשבונו צ"א *כמנין יהו"ה אדנ"י דבר אחר העונה אמן בכוונה על כל ברכה עושה הדבר כפול בכוונה לברכה בלבד ולהאמינה בפיו והמברך פעמים אומרה בלא כוונה בהיות הדבר שגור בפיו ולא בלבד). וצריך לעמוד *שומע התפלה כששליח צבור חוזר התפלה. דגרסי' בפרקי ר"א כתיב (שמות יז) ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה עמדו במקום גבוה אחד מימינו ואחד משמאלו מכאן אתה למד ששליח צבור אסור להתפלל אם אין שנים עומדין אצלו. וכל ישראל עומדים חוץ לאהליהם ורואים את משה כורע על ברכיו והם כורעין על ברכיהן ונופל על פניו והם נופלים על פניהם פורש כפיו לשמים והם פורשין את כפיהם לאביהם שבשמים מכאן ששליח צבור המתפלל הכל עונין אחריו. וגרסי' באלה הדברים רבה פרשת והיה אם שמוע תשמעו הלכה *אדם מישראל שהיה עובר לפני התיבה מהו שיענה אמן אחר הכהנים *מפני הטירוף ולימדנו רבינו אם היה יכול לענות שלא תטרף דעתו יענה למה שאין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונין. אמר ר' יהודה בר סימון אמן זה יש בו ג' *אספילאות שבועה קבלה אמונה שבועה דכתיב (במדבר ח) והשביע הכהן את האשה וגו' וכתיב ואמרה האשה אמן אמן. קבלה מנין דכתיב (דברים כז) ואמר כל העם אמן. אמונה מנין דכתיב (מ"א א) ויען בניהו בן יהוידע את המלך ויאמר אמן כן יאמר ה'. א"ר יודן כל העונה אמן בעוה"ז זוכה לענות אמן לעתיד לבא. וגרסי' בפ' שלשה שאכלו דף מ"ז ת"ר אין עונין לא אמן *חטופה ולא אמן *קטופה ולא אמן *יתומה ולא *אמן קצרה *ולא יזרוק ברכה מפיו. בן עזאי אומר העונה אמן חטופה יחטפו ימיו. קצרה יתקצרו ימיו. וכל המאריך בו מאריכין לו ימיו ושנותיו ובלבד שלא יאריך בו יותר מדאי. אמר רב חסדא אין הבוצע רשאי *לבצוע עד שיכלה אמן מפי רוב העונים. וכשמגיע שליח צבור למודים שוחין עמו הצבור דגרסינן בירושלמי פ"ק דברכות הכל שוחין עם שליח צבור בהודאה. ר' זירא אומר ובלבד במודים וגרסי' במס' סוטה פ' אלו נאמרין דף מ'. בזמן ששליח צבור אומר מודים העם מה הם אומרים מודים אנחנו לך שאתה ה' אלהינו אלהי כל בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול על שהחייטנו וקיימתנו כן תחיינו ותחננו ותקיימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנו

נ פ ש י ה ו ד ה

קוה. והתחזק ואל תמנע ידך אלא חזר ותתפלל וקוה אל ה' : כמנין יהו"ה אדנ"י. ומנא שיהא כפל השם : שומע התפלה. מפי הש"ס : אדם. מישראל. היינו שליח צבור : מפני הטירוף. שחל יענה בנצרת כהנים שצריך להתחיל כל תפלה להשמיע לכהנים : אספילאות. יש גורסין שסכילאות זהו וקדוקים ופירושים של דבר : חטופה. שקורין את האל"ף בחטף ולא נפתח ואומר אמן : קטופה. שנוסח קריאתו המ"ן שאינו מנוצח נפה שחל ניכרת : יתומה. שלא שמע הצרכה אלא ששמע ששניין אמן והא דאמרין נהחלי שאלכסמדרית של מזרים היו מניפים נסודרים כשהגיע עת לענות אמן אלא לא שמעו וקא ענו הנהו מידע ידעי שהם עונים אחר צרכה ועל חזרה צרכה הם עונים ידעו אלא שלא שמעו את הקול אלא הכא מירי שזינס יודעים כלל היכא החזן עומד ומתפלל וצליה צרכה הוא עומד אלא עונה אחר האחרים בלא שמיעה ולא ידיעה : אמן קצרה. צמירות. מלוד : ולא יזרוק צרכה מפיו. צמירות שדומה עליו כמשא אלא שחוק קצוע הוא לו : לבצוע. לפרוס הפרוסה מן הפת עד שיכלה אמן מפי העונים אמן אחר צרכת המנוצח דאף עניית אמן